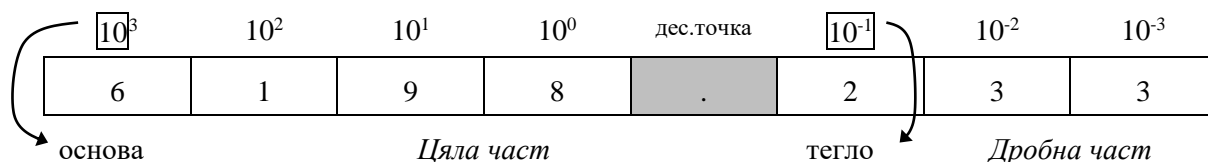

студент: ..... група: ..... преподавател: .....

БРОЙНИ СИСТЕМИ. КОДОВЕ. ПРЕОБРАЗУВАНЕ. АРИТМЕТИЧНИ ОПЕРАЦИИ

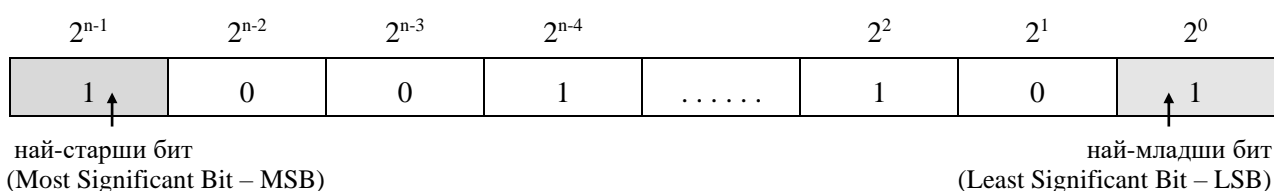
I. ТЕОРЕТИЧНА ПОСТАНОВКА

- Позиционни бройни системи (БС). Запис, преобразуване в десетичен код

- Десетична бройна система: $S \in \{0,1,2,3,4,5,6,7,8,9\} \rightarrow$ основа 10 (decimal, DEC)
- Двоична бройна система: $S \in \{0,1\} \rightarrow$ основа 2 (binary, BIN)
- Шестнадесетична бройна система: $S \in \{0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,A,B,C,D,E,F\} \rightarrow$ основа 16 /цифри от 0 до 9 и символи от A до F/ (hexagonal, HEX)
- Двоично-десетична бройна система/ BCD код/: $S \in \{0,1,2,3,4,5,6,7,8,9\} \rightarrow$ кодира само десетичните цифри от 0 до 9 в двоичен код.

- Двоична бройна система – графично представяне, понятия

- Преобразуване от един код в друг

>> От двоичен в десетичен и шестнадесетичен код: Пример: $\%110.01 \rightarrow 6.25_{\text{DEC}} \rightarrow \$6.4$

>> От десетичен в двоичен и в шестнадесетичен код: Пример: $219_{\text{DEC}} \rightarrow \%11011011 \rightarrow \$DB$

>> От шестнадесетичен в двоичен: Пример: $B2A_{\text{HEX}} \rightarrow \%1011\ 0010\ 1010$

- Прав, обратен и допълнителен код

Представяне на числа без знак - т.нар.”прав” код: Най-простото представяне на едно число.

Пример: числото 5 без знак в прав код като 4-битово число $\rightarrow 0101$

Представяне на числа със знак:

- (1) Двоичен код със знаков бит (sign and magnitude) –

Пример: $+5_{10} \rightarrow 0,0101$; $-5_{10} \rightarrow 1,0101$

- (2) Обратен код (one’s complement): Пример: $+41_{10} \rightarrow 0,0101001$; $-41_{10} \rightarrow 1,1010110$

- (3) Допълнителен код (two’s complement): Пример: $+52_{10} \rightarrow 0110100$; $-52_{10} \rightarrow 1001100$

- Аритметични операции с числа, представени в двоичен код

>> Сумиране на двоични числа

Пример - събиране на положителните числа 9_{10} (1001_2) и 4_{10} (0100_2):

+9 -> $\boxed{0} 1 0 0 1$ (първо събираемо)

+4 -> $\boxed{0} 0 1 0 0$ (второ събираемо)

+13 -> $\boxed{0} 1 1 0 1$ (резултат)

знакови битове

Знаковите битове също участват в сумирането!

>> Умножение на двоични числа

Пример - $9 \rightarrow 1 0 0 1$ - множимо
 $11 \rightarrow 1 0 1 1$ - множител

$1 0 0 1$ - 1-во частично произведение
 $1 0 0 1$ - 2-ро частично произведение
 $0 0 0 0$ - 3-то частично произведение
 $1 0 0 1$ - 4-то частично произведение

$99 \rightarrow 1 1 0 0 0 1 1$ - крайно произведение

>> Деление на двоични числа

Пример - $1 0 0 1 : 1 1 = 0 0 1 1$ ($9:3 = 3$)

$0 1 1$
 $0 0 1 1$
 $0 0 1 1$

 0

- **Представяне на символна информация в компютърните системи – ASCII код** (American Standard Code for Information Interchange).

Примери: CR $\rightarrow$ 0D   h $\rightarrow$ 68.
S $\rightarrow$ 53   [$\rightarrow$ 5B.

II. ЗАДАЧИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Попълнете в таблица числата от 0 до 15 в дадените позиционни бройни системи (с основа 10, 2, 8, 16 и в BCD код):

Десетична DEC	Двоична BIN %	Осмична OCT @	Шестнадесетична HEX \$	Двоично-десетична /BCD код/
0				
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

2. Преобразувайте от една в друга бройна система следните числа:

$541_{10} = \dots\dots\dots_2$	$2745,214_{10} = \dots\dots\dots_2$
$1011,101_2 = \dots\dots\dots_{BCD}$	$372_8 = \dots\dots\dots_2$
$100110_2 = \dots\dots\dots_{10}$	$0,110001_2 = \dots\dots\dots_{10}$
$11110011,0101_2 = \dots\dots\dots_{10}$	$632,85_{10} = \dots\dots\dots_2$
$25,375_{10} = \dots\dots\dots_2$	$11010,1011_2 = \dots\dots\dots_8$
$54,31_8 = \dots\dots\dots_2$	$356_{16} = \dots\dots\dots_{10}$
$2AF_{16} = \dots\dots\dots_{10}$	$4B81_{16} = \dots\dots\dots_{10}$
$1110100110_2 = \dots\dots\dots_{16}$	$9F2_{16} = \dots\dots\dots_2$

3. Преобразувайте в обратен и допълнителен код числата:

$4_{10} - \dots\dots\dots$ $-47_{10} - \dots\dots\dots$

4. Преобразувайте от десетичен в двоично-десетичен (BCD) код и обратно числата:

$874_{10} = \dots\dots\dots_{BCD}$ $94,3_{10} = \dots\dots\dots_{BCD}$

$0110100000111001_{BCD} = \dots\dots\dots_{10}$ $011111000001_{BCD} = \dots\dots\dots_{10}$

5. Съберете в двоичен код следните числа, като представите в допълнителен код отрицателните числа:

$+9$ и $-4 = \dots\dots\dots_2$ -9 и $-4 = \dots\dots\dots_2$

-9 и $+4 = \dots\dots\dots_2$ -9 и $+9 = \dots\dots\dots_2$

6. Съберете в двоично-десетичен (BCD) код следните числа (при необходимост, направете необходимата корекция чрез прибавяне на 6):

$+5$ и $+4 = \dots\dots\dots_{BCD}$ $+45$ и $+33 = \dots\dots\dots_{BCD}$

$+6$ и $+7 = \dots\dots\dots_{BCD}$ $+47$ и $+35 = \dots\dots\dots_{BCD}$

7. Умножете следните двоични числа:

1101 по 1001

8. Разделете следните двоични числа:

1010,0 на 100

9. Преобразувайте в поредица от ASCII кодове произволен израз, например името си.